

Besąlygiškas reorganizavimo priemonės pripažinimas atgaline data prieštarauja Sąjungos teisei, jeigu dėl to klientas negali tęsti teismo proceso dėl esmės, pradėto prieš „laikiną banką“, kuriam anksčiau buvo perduoti byloje nagrinėjami įsipareigojimai

2008 m. fizinis asmuo VR sudarė sutartį su *Banco Espirito Santo, Sucursal en España* (toliau – *BES Ispanija*), Portugalijos banko *Banco Espirito Santo* (toliau – BES) filialu Ispanijoje, pagal kurią šis asmuo įsigijo Islandijos kredito įstaigos privilegijuotųjų akcijų. BES kilus dideliems finansiniams sunkumams, 2014 m. rugpjūčio mėn. priimtu sprendimu *Banco de Portugal* įsteigė „laikiną banką“ *Novo Banco SA*, kuriam buvo perduotas BES turtas, įsipareigojimai ir nematerialusis turtas. Vis dėlto tam tikri įsipareigojimai nebuvo perduoti *Novo Banco*. Po to, kai buvo atliktas šis perdavimas, *Novo Banco SA, Sucursal en España* (toliau – *Novo Banco Ispanija*) išsaugojo komercinius santykius, kuriuos VR buvo užmezgusi su *BES Ispanija*.

2015 m. vasario 4 d. VR pareiškė *Novo Banco Ispanija* ieškinį *Juzgado de Primera Instancia de Vitoria* (Vitorijos pirmosios instancijos teismas, Ispanija) ir prašė pripažinti sutartį negaliojančia arba, nepatenkinus šio reikalavimo, ją nutraukti. *Novo Banco Ispanija* teigė, kad jam negali būti pareikštas ieškinys, nes, kaip teigiama, kylanti atsakomybė susijusi su įsipareigojimais, kurie jam nebuvo perduoti pagal 2014 m. rugpjūčio mėn. sprendimą.

Vitorijos pirmosios instancijos teismas patenkino VR ieškinį, todėl *Novo Banco Ispanija* pateikė apeliacinį skundą *Audiencia Provincial de Álava* (Alavos provincijos teismas, Ispanija). Vykstant procesui, jis pateikė du 2015 m. gruodžio 29 d. *Banco de Portugal* priimtus sprendimus. Šiais sprendimais iš dalies pakeistas 2014 m. rugpjūčio mėn. sprendimas ir patikslinta, kad „nuo šios dienos toliau nurodyti BES įsipareigojimai neperleidžiami *Novo Banco*: <...> bet koks įsipareigojimas, kuris yra I priede aprašytų procedūrų dalykas“; tarp šių procedūrų yra ir VR pareikštas ieškinys. Be to, juose numatyta, kad tuo atveju, kai bet koks turtas, įsipareigojimas ar nematerialusis turtas turėjo išlikti BES turto dalimi, bet realiai buvo perduotas *Novo Banco*, jį *Novo Banco* grąžina BES nuo 2014 m. rugpjūčio 3 d.

Kadangi Alavos provincijos teismas atmetė *Novo Banco Ispanija* apeliacinį skundą, jis pateikė atskirąjį skundą dėl procedūrinių pažeidimų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija). *Novo Banco Ispanija* teigė, kad pagal Direktyvą 2001/24 dėl kredito įstaigų reorganizavimo ir likvidavimo¹ 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimai, netaikant jokių kitų formalumų, sukelia padarinių visose valstybėse narėse. Aukščiausiasis Teismas laikėsi nuomonės, kad šiais sprendimais buvo atgaline data iš dalies pakeistas 2014 m. rugpjūčio mėn. sprendimas, ir kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar tokie esminiai pakeitimai turi būti pripažinti vykstančiuose teismo procesuose.

Teisingumo Teismo vertinimas

¹2001 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/24/EB dėl kredito įstaigų reorganizavimo ir likvidavimo (OL L 125, 2001, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 15).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal Direktyvos 2001/24 3 straipsnio 2 dalį **reorganizavimo priemonės iš esmės taikomos laikantis buveinės valstybės narės teisės ir galioja visoje Sąjungoje pagal tos valstybės teisės aktus, netaikant kitų formalumų. Vis dėlto šios direktyvos 32 straipsnyje numatyta šio principo išimtis: jame nurodyta, kad reorganizavimo priemonių poveikį nagrinėjamam ieškiniui dėl iš kredito įstaigos atimto turto arba atimtos teisės reglamentuoja tik valstybės narės, kurioje nagrinėjamas tas ieškiny, teisė.**

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tam, jog būtų taikomas šis 32 straipsnis, **turi būti įvykdytos trys kumuliacinės sąlygos, ir jog *Tribunal Supremo* nagrinėjamoje byloje tos sąlygos yra įvykdytos.** Pirmą, **tai turi būti reorganizavimo priemonės,** kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2001/24 2 straipsnį, o taip yra nagrinėjamu atveju, nes 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimais siekiama išsaugoti arba atkurti kredito įstaigos finansinę padėtį.

Antra, **turi egzistuoti nagrinėjamas ieškiny;** ši sąvoka apima tik **bylos nagrinėjimą iš esmės.** Nagrinėjamu atveju pagrindinėje byloje vykstantis procesas turi būti laikomas bylos nagrinėjimu iš esmės, o 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimai buvo priimti, kai 2015 m. vasario 4 d. VR inicijuotas procesas jau vyko.

Trečia, **nagrinėjamas ieškiny turi būti dėl „turto arba iš kredito įstaigos atimtos teisės“.** Atsižvelgdamas į Direktyvos 2001/24 32 straipsnio kalbinių versijų skirtumus, Teisingumo Teismas nagrinėjo šios nuostatos tikslą ir konstatavo, kad ja siekiama, kad reorganizavimo priemonių arba likvidavimo procedūrų poveikį nagrinėjamam ieškiniui reglamentuotų valstybės narės, kurioje tas ieškiny nagrinėjamas, teisė. Taigi su tokio tikslu būtų nesuderinamas tos teisės netaikymas reorganizavimo priemonių padariniams nagrinėjamam ieškiniui, kai ieškiny pareikštas dėl įsipareigojimų, kurie dėl tokių reorganizavimo priemonių buvo perduoti kitam subjektui. Vadinas, šis 32 straipsnis turi būti taikomas **kredito įstaigos turto masės daliai (-ims), priskirtinai (-oms) tiek prie turto, tiek prie įsipareigojimų, kuriems taikomos patvirtintos reorganizavimo priemonės; tokie yra *Tribunal Supremo* nagrinėjamoje byloje nagrinėjami įsipareigojimai.**

Dėl reorganizavimo priemonių padarinių, reglamentuojamų valstybės narės, kurioje nagrinėjamas ieškiny, teisės, apimties Teisingumo Teismas pažymi, kad **šios valstybės narės teisė reglamentuoja visus padarinius, kurių tokios priemonės gali turėti tokiam ieškiniui, neatsižvelgiant į tai, ar šie padariniai yra procesiniai, ar esminiai.**

Taigi iš Direktyvos 2001/24 matyti, kad **reorganizavimo priemonės procesiniai ir esminiai padariniai vykstančiam teismo procesui dėl esmės yra tik tie, kurie apibrėžti valstybės narės, kur vyksta šis procesas, teisėje.**

Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad **2015 m. gruodžio 29 d. sprendimų padarinių pripažinimas *Tribunal Supremo* nagrinėjamoje byloje gali sukelti abejonių dėl VR naudai jau priimtų teismo sprendimų, todėl taip būtų pažeidžiamas teisinio saugumo principas.** Be to, pripažinimas, kad reorganizavimo priemonės, kurias buveinės valstybės narės kompetentinga institucija patvirtino po to, kai kitoje valstybėje narėje buvo pareikštas toks ieškiny, ir dėl kurių **atgaline data pakeičiamas teisinis pagrindas, reikšmingas sprendžiant ginčą,** kuriam kilus pareikštas šis ieškiny, gali lemti tai, jog byla nagrinėjantis teismas atmes šį ieškinį, reikštų **teisės į veiksmingą teisinę gynybą,** kaip ji suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio pirmą pastraipą, **ribojimą.**

Teisingumo Teismas priėjo prie išvados, kad pagal Direktyvą 2001/24, siejamą su teisinio saugumo principu ir teise į veiksmingą teisminę gynybą, draudžiama, netaikant jokių kitų formalumų, vykstančiame teismo procese dėl bylos esmės **pripažinti taikytinai tokios reorganizavimo priemonės kaip 2015 m. gruodžio 29 d. sprendimai padarinius, jei toks pripažinimas lemia, kad kredito įstaiga, kuriai įsipareigojimai buvo perduoti patvirtinus pirmąją reorganizavimo priemonę, atgaline data praranda atsakovo tame vykstančiame teismo procese statusą ir dėl to kvestionuojami ieškovo tame pačiame procese naudai jau priimti teismo sprendimai.**

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127